

[Socialministeren.]

undervisningsministeriet, således at man fik det åbne og friest mulige samarbejde, således at den pædagogiske sagkundskab på begge sider kom ind i et tættere samarbejde. Det kunne måske medføre adskilligt af værdi.

Det ærede medlem fru Petra Petersen spurgte mig, hvorledes det forholdt sig med lommepengene. Det ærede medlem må tilgive mig, at jeg ikke har fået dette spørgsmål undersøgt nærmere; men jeg skal lade det ske. Jeg er ikke i dette øjeblik helt klar over, hvorledes det ligger.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter m. v.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1269, fremsættelsen i tidenden sp. 2795).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ove Hansen: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Holger Eriksen, er forhindret i at være til stede i dag, skal jeg gøre nogle bemærkninger om det foreliggende lovforslag.

I lov af 20. maj 1933 om kommunale ejendomsskatter findes en bestemmelse om, at såfremt landbrugets forrentningsprocent er under 4,3, ydes der amtskommunen et årligt tilskud fra staten, der udgør 465 000 kr. for hver fulde promille, forrentningsprocenten er lavere end 4,3. Statens tilskud kan dog højst udgøre 20 mill. kr.

Skønt skatteudskrivningen i amtskom-

munerne er steget betydeligt siden 1933, er tilskuddet ikke blevet forhøjet. Det hænger sammen med, at landbrugets forrentningsprocent for det meste under og efter krigen har været over 4,3, så spørgsmålet har ikke været aktuelt. Da landbrugs-konjunkturerne i de sidste år har været nedadgående, gjorde statsministeren allerede ved folketingets åbning i efteråret opmærksom på, at regeringen agtede at søge dette tilskud ajourført.

Lovforslaget går derfor ud på, at man fra statskassen yder et tilskud på 1,2 mill. kr. for hver fulde promille, landbrugets forrentningsprocent ligger under 4,5. Tilskuddet kan dog højst udgøre 54 mill. kr. Efter den hidtidige ordning kommer tilskuddet alle ejendommene i amtskommunen til gode, men dette foreslås nu ændret til, at tilskuddet alene kan anvendes til nedsættelse af grundskylden for landbrugsejendomme. Når tilskuddet alene skal komme landbrugsejendommene til gode, skal det naturligvis ses på baggrund af de vanskeligheder, som landbruget har for tiden. Vi kan derfor gå med til, at ydelserne forhøjes, i tillid til, at man så også er villig til at træde hjælpende til, dersom der skulle opstå vanskeligheder på andre områder. Da forrentningsprocenten i 1957 var 2,13, vil det være ensbetydende med, at det samlede tilskud for året 1958-59 bliver 27,6 mill. kr.

Lovforslaget går dog ikke alene ud på at give landbrugsejendommene en lettelse. Det foreslås også, at der i det kommende år ikke må ske nogen stigning i de amtskommunale ejendomsskyldpromiller, og det gælder alle ejendomme i amtskommunerne. Skulle f. eks. udskrivningsbeløbet blive større og det vil medføre en stigning i de amtskommunale ejendomsskyldpromiller, skal man bibeholde den promille, man anvendte i 1957. Det indtægtstab, som en fastlægning af ejendomsskyldpromillen vil medføre for den enkelte amtskommune, udlignes af statskassen. Ikke mindst i Københavns amt, hvor tilvæksten er meget stor, og hvor mange opgaver skal løses, tror jeg man vil være glad for en fiksering af ejendomsskyldpromillen.

Selv om det foreliggende lovforslag ikke kan siges helt at dække mit partis syn på den amtskommunale beskatning, vil jeg

[Ove Hansen.]

dog sige, at vi på baggrund af de vanskeligheder, landbruget har for tiden, gerne vil medvirke til at få det gennemført.

Thisted Knudsen: Det ærede medlem hr. Ove Hansen begrundede fremsættelsen af dette lovforslag med den stilling af vanskelig økonomisk karakter, som landbruget i øjeblikket indtager, og det er vel rigtigt, at det er gået op for den høje regering, at den eksisterende form for beskatning af fast ejendom rammer landbruget på en uretfærdig og urimelig måde, og at man altså ikke er i stand til at opretholde den, hvis konjunkturerne vender. Herom er vi enige. Venstre har i lang tid gjort opmærksom på, at dette urimelige skatteforhold ikke kunne opretholdes, og at den utilfredshed, der gjorde sig gældende i landbruget, var forståelig og måtte imødekommes ved positive forslag.

Vi har ventet længe på den højtærede indenrigsminister. Vi havde ventet, at regeringen på et meget tidligt tidspunkt af denne folketingssamling havde gjort statsministerens ord til virkelighed og havde fremsat lovforslag, således at der havde været nødvendig tid for det høje ting til indgående at beskæftige sig med skatteforholdene for fast ejendom, herunder ikke mindst landbrugets. Nu, i den sidste time, fremsætter man et lovforslag, og jeg forstår meget vel, at den højtærede indenrigsminister har måtte vende sig nogle gange, før han fremsatte det. Han har i virkeligheden måtte overvinde sit eget sindelag, for lovforslaget tager jo sigte på en nedsettelse af jordskatten — det kommer man ikke uden om. Jeg regner med, at den højtærede indenrigsminister har oprisket begivenhederne i 1933, hvor der var et hårdt opgør mellem retsforbundet og det radikale venstre, og hvor den nuværende højtærede fiskeriminister ikke havde ord nok til udtrykke sin harme over den stilling, det radikale venstre indtog i denne sag, bl. a. svigtede man Køgeresolutionen. Man kan spørge, hvem der i dag egentlig svigter Køgeresolutionen, men det er for os ret ligegyldigt. Det afgørende er, at man får gennemført en ændring.

Vi har den opfattelse, at jordskatten i sin nuværende form, hvor den hovedsagelig

anvendes af sogne- og amtskommuner, er et fortidslevn, og at den rammer landbruget på en urimelig måde, som efter vor opfattelse må ændres. Jeg har gentagne gange i tinget peget på, at denne form for beskatning, hvor amts- og sognekommuner udskriver på jorden efter behov, ikke kan forenes med det synspunkt, man må have i et folkestyret samfund: at vi altid i folketinget må stræbe efter at fordele skattebyrden retfærdigt og rimeligt. Og når det gik socialdemokraterne og de radikale — og den højtærede fiskeriminister — så ilde ved kommunevalget i tirsdags, er det, fordi dette skattesystem med jordskatter og direkte skatter efterhånden piner befolkningen på en sådan måde, at man vender sig imod regeringen. Det er jo sandheden om det. Jordskatterne består efter min opfattelse stort set af en beskatning af bolig- og levnedsmiddelproduktionen. Vi, der har med kommunalt arbejde i byerne at gøre, ved særdeles vel, at når vi dér drøfter jordskat, er socialdemokraterne ikke interesserede, for jordskatter giver sig udtryk i højere huslejer; men når man kommer uden for bygrænsen, stiger åbenbart appetitten. Det viser efter min opfattelse urimeligheden i dette system.

Vi har bekæmpet den nuværende form for amtsskat. Vi har sagt om den, at den var et fortidslevn, at den ikke mere fordelte amtskommunens byrder efter skatteevne, men ensidigt ramte de faste ejendomme og herunder landbruget, og at derfor denne form for beskatning havde udviklet sig til en særskat, som fritog en gruppe skatteydere i amtskommunen, men derimod lagde sin klamme hånd hårdt på en anden gruppe, nemlig dem, der havde fast ejendom, og ikke mindst landbrugerne. Derfor har vi gentagne gange givet udtryk for, at vi ønskede principielle ændringer. Vi har fremsat forslag om, at sygehusudgifterne ikke skulle dækkes gennem den amtskommunale beskatning, men gennem indkomstskatten. Det ville blive en populær skat, hvis man kan tale om popularitet i forbindelse med en skat. Hvem tænker på, at 485 000 danske eller hver niende af os hvert år er på sygehus? Vi kan alle risikere at komme dér. Var det ikke rimeligt, at sygehusudgifterne blev båret efter skatteevne og ikke som nu for en væsentlig dels vedkommende kun af én gruppe af befolk-

[Thisted Knudsen.]

ningen? Derfor har vi fremsat vort forslag. Vi har ønsket en anden byrdefordeling mellem stat og kommune, større statstilskud til sygehusene, større statstilskud til vejene, alt for at skabe et mere rimeligt og retfærdigt skattegrundlag.

Nu foreligger der fra regeringen et lovforslag; selv om det ikke falder helt sammen med vore tanker, betyder det en erkendelse af, at der må gøres noget, og så kan det efter vor opfattelse danne udgangspunktet for en forhandling. Det, der for os er afgørende, er at få lempet denne form for beskatning. Vi synes imidlertid, det ville have været ønskeligt, om regeringen i højere grad havde lyttet til de ønsker, vi har fremsat, og som også vort lovforslag giver udtryk for. Vi har sagt i forbindelse med vort forslag, som jeg har fremhævet før, at den amtskommunale beskatning er en særskat; den bør lempes ikke alene for landbruget, hvor det er livsnødvendigt, at den bliver lempet, men den bør lempes for alle skatteydere i amtskommunen, det gælder handlende, det gælder håndværkere, det gælder boligindehavere. Der bør efter vor opfattelse ingen forskel være; man kan ikke sagligt begrunde, at der nu skal indføres en ny forskelsbehandling i skattepolitikken for amtskommunernes vedkommende, og det er jo det, den høje regering forsøger med sit lovforslag.

Hvad er resultatet? Først gør man forskel på den måde, at man lemper beskatningen for landbrugsejendommene, ikke for andre. Det kan forstås, må man erkende, ud fra landbrugets økonomiske baggrund. Men en særskat bør efter vor opfattelse lempes for alle, også for håndværkere og handlende. Når landbruget ingen penge har, når det er i økonomiske vanskeligheder, vil håndværkere og handlende komme ind under den samme økonomiske skæbne, de skal nok få brug for deres kroner, ligesom landbruget har det i dag. Men regeringen har afvist en generel lempelse, regeringen siger: kun landbrugere skal have lempelse.

Må jeg i denne forbindelse spørge den højtærede indenrigsminister om forståelsen af begrebet landbrugsejendomme. Vi har en lang, lang række gartnerivirksomheder her i landet; der er nogle af dem, der er noteret som landbrugsejendomme; der er,

så vidt jeg kan skønne, andre, der ikke er det. De, der kender en smule til den danske gartners økonomiske forhold i dag, ved, at han har strenge økonomiske vilkår. Jeg er ikke helt klar over, om det er ministerens hensigt, at den lempelse af særskatten, som regeringen agter at gennemføre, også skal omfatte gartnerierne; vi mener fra venstres side, at det er saglig rigtigt at lade den gøre det, og vi lægger afgørende vægt på, at det sker.

Dernæst gør man forskel derved, at man forhøjer særbeskatningen for visse ejendommers vedkommende og nedsætter den for andres. Efter loven af 1933 — det ved den højtærede indenrigsminister og dermed regeringen — kom den lempelse af særbeskatningen, som dengang gennemførtes, samtlige ejendomme til gode, d. v. s. at i dag har samtlige ejendomme i amtskommunerne en fordel. Denne fordel fratager man nu alle andre end landbruget, således at man forhøjer særbeskatningen for handlende, for håndværkere og for boligindehavere og nedsætter den for landbrugere. Derved bliver skævheden endnu større og urimeligheden endnu mere grel. Jeg kan ikke se andet, end at venstre har ret i den betragtning, vi har gjort gældende, at særskatten må lempes for alle, og jeg er ikke i stand til at forstå, at den høje regering ikke har erkendt det rigtige heri.

Jeg kan om mit partis stilling til lovforslaget sige, at vi selv sagt er villige til enhver forhandling. Det er vor opfattelse, at vi må igennem med en lovændring, således at de tyngende kommunale ejendomsskatter kan nedsættes med virkning fra 1. april. Vi håber, at regeringen vil erkende det principielt rigtige i vort synspunkt og vil bidrage sit til, at den lempelse, der skal finde sted, kommer til at omfatte alle; men vi er villige til at forhandle os til rette, og vi er klar over, at sagen er så alvorlig, at et positivt resultat må nås.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til velvillig behandling.

Jørgen Jørgensen (Ullerup): Jeg er enig i de bemærkninger, det ærede medlem hr. Thisted Knudsen gjorde om, at vi nu skal se at blive færdige; det varede jo lidt længe, inden vi kom i gang med at drøfte disse ting.

[Jørgen Jørgensen (Ullerup).]

Det regeringsforslag, der her foreligger, er jo, hvad formålet angår, ikke så forfærdelig forskelligt fra oppositionens forslag om samme emne. Det er naturligvis — det kunne man jo vente — betydelig mere snedigt affattet, men det betyder efter min opfattelse ikke, at det er bedre, tværtimod. Jeg er enig med den højtærede minister i, at loven af 1933 — 20. maj-loven, som man kalder den — trænger til at moderniseres. Man førte dengang næsten hele grundskyldudskrivningen over til den almindelige skatteudskrivning, altså via statskassens tilskud, medens man nu kun vil lade godt 20 pct. blive båret på den måde, man gjorde i 1933, til trods for at forholdene efter min opfattelse nu er langt værre for landbruget, end de var i 1930'erne. Denne omstændighed gør, at vi ikke kan se med alt for stor tilfredshed på hele denne udvikling; for det er jo noget principielt, der her er tale om, nemlig hvorvidt amtsbeskatningen fortsat skal hvile på et grundlag, som vel kunne være rimeligt for 30-40 år siden, men som efter vor opfattelse i dag har mistet sin forbindelse med de faktiske erhvervsøkonomiske forhold.

Medens forholdene f. eks. i 1930'erne var sådanne, at selve omkostningsniveauerne for landbruget og for de andre erhverv stort set ikke afveg så forfærdelig meget fra hinanden, er det jo i dag sådan, at landbrugets omkostningsniveau i kraft af hele den udvikling, der finder sted inden for alle andre erhverv, ikke harmonerer med de produktpriser, som landbruget i dag skal svare sine afgifter af, enten det er skatter eller lønninger eller andet. Selv om valutatal, pristal o. s. v. kan føres i marken, er forholdene i dag ikke mindst for de yngre landmænd langt mere vanskelige end i 1930'erne, fordi der ikke er nogen mulighed for at bringe omkostningsniveauet i kontakt med det niveau, hvorpå prisfastsættelsen af landbrugsvarer foretages. Derfor er det nødvendigt, at man tager hele denne form for beskatning op til revision ud fra et rent principielt synspunkt; man har nu engang ikke, heller ikke i landbruget, uanset arealets størrelse, andet at betale med end de penge, man tjener.

Medens jeg således er enig med den højtærede minister i, at loven af 1933 trænger

til revision, og for så vidt også kan glæde mig over, at en minister, hvis tro bygger på den fulde grundskylds velsignelse, alligevel må erkende sandheden af det gamle ord, at alting skal gøres med måde, og at det derfor i øjeblikket ligger sådan, at det ikke kan lade sig gøre, er jeg ikke enig med den højtærede minister i den snedighed, der ligger i delingen mellem landbruget og alle de andre erhverv. Hvad nu med alle dem ude i landet, der skal leve af landbruget? Det er nævnt før af ordføreren for venstre, det ærede medlem hr. Thisted Knudsen, at forslaget også rammer de handlende og håndværkerne, og der er mange andre på landet, der besidder et areal, som ikke er noteret som landbrugsejendom, men hvis hele tilværelse er knyttet fast til, at landbruget i det hele taget er i stand til at sætte de ting i værk, som hører til en normal landbrugsbedrift, reparationer, vedligeholdelse, forbedringer o. s. v. Allerede i dag er masser af håndværkere på landet meget skeptiske med hensyn til, hvorledes hele fremtiden vil forme sig for dem, så længe landbrugets vilkår er, som de er. Derfor finder vi det helt urimeligt, at man alene har kastet sine øjne på Københavns amt og givet befolkningen en trøstpræmie på små 4 mill. kr., idet man så regner med, at den skal føle sig tilfreds, uden at tænke over, at hele den almindelige, ikke landbrugsbesiddende befolkning ude i landet vil blive ramt på ganske samme måde, som landbruget er blevet og bliver, hvis disse forhold fortsætter. Jeg mener, at det ud fra en rent principiel betragtning må være således, at grundværdibeskatningen er ens for alle grundejendomsbesiddere uden for byerne; inde i byerne har man jo en særlig form for ejendomsbeskatning.

Det er også klart, at den opdeling, der her foretages mellem erhvervene, vil skabe en vis beskæftigelse på kontorerne, og man må håbe, at de kan finde ud af det efterhånden, for der bliver mange problemer; vi har i øjeblikket syv former for ejendomsbeskatning til staten, amterne og kommunerne, og nu får vi altså en, om jeg så må sige, temporær beskatning for landbruget og en nogenlunde fast, d. v. s. jævnt stigende, beskatning for alle andre på grundværdierne, og således får man altså efterhånden forskellige ting lavet sammen; det er måske

[Jørgen Jørgensen (Ullerup).]

det, man kalder forenkling. Jeg kan bare ikke se det. Jeg anbefaler, at man i udvalgsarbejdet inddrager oppositionens forslag, som vi fremsatte allerede før jul, om, at den lettelse, der skulle gives, kom alle til gode. Er man endelig så ked af, at en eller anden, der bor i de såkaldte omegnskommuner, eller som tilhører et andet erhverv, har en indtægt af en sådan størrelsesorden, at der ikke er nogen vanskeligheder for ham, vil jeg gerne sige til den højtærede indenrigsminister, at han kan sove ganske roligt, for den højtærede finansminister sørger jo for, at den pågældende i kraft af den personlige beskatning til stat og kommune så nogenlunde kommer til at betale det beløb, som han ville have fået i lettelse i ejendomsbeskatningen, hvis vore forslag blev ført igennem, i hvert tilfælde når det drejer sig om medborgere, som har en indtægt af nogenlunde betragtelig størrelse, så samfundets økonomiske grundvold rystes såmænd ikke af denne årsag; men det er, som jeg sagde før, noget rent principielt, som vi for vort vedkommende ikke ønsker at medvirke til.

Jeg kunne også fristes til at spørge den højtærede indenrigsminister: er landbrugsorganisationerne indforstået med denne ordning? Jeg spørger ikke, om de har tiltrådt den, men finder de det rimeligt, at man nu laver en temporær beskatning for landbruget, medens alle andre må følge den stigning, som har været, og som måske vil fortsætte år frem i tiden? Jeg tror ikke, at landbruget som sådant er tjent med det, og jeg stiller mig meget tvivlende over for, om landbrugerne ønsker at blive placeret på den måde, som dette lovforslag giver udtryk for.

Vi fra vor side er ikke interesseret i flere opdelinger af befolkningen i skattemæssig henseende, vi har såmænd rigeligt af delingslinjer i forvejen. Jeg kunne nemt nævne en 15-16 stykker, men det tillader tiden ikke, og jeg skal kun nævne børnetilskudsgrænsen, sygekassegrænsen og stabiliseringslansgrænsen. Nu får vi altså 3-4 grænser til, så det kan efterhånden blive til noget; der bliver noget at bestille på kontorerne, men det er der jo ikke noget at gøre ved, når regeringen har den opfattelse, at der skal ordnes på denne måde. Jeg er

enig med det ærede medlem hr. Thisted Knudsen i, at lovforslaget må føres igennem under en eller anden form og føres igennem inden så forskrækkelig længe, men vi må naturligvis forbeholde os vor stillingtagen, indtil vi ser, hvorledes lovforslaget kommer til at se ud ved tredje behandling.

Kirkegaard: Allerede i den såkaldte åbningstale blev et lovforslag angående amtskatterne bebudet; jeg tror i øvrigt, at landbrugsministeren ved forskellige møder landet over har udtalt sig i samme retning. Et lovforslag fra regeringen har derfor været ventet, måske endda med utålmodighed. Men da der vist er gode grunde for den lidt sene fremsættelse, skal jeg ikke rette bebrejdelse mod nogen derfor. Jeg vil tværtimod takke for, at vi i dag har dette lovforslag til første behandling.

Vi har tidligere i denne samling i anledning af et lovforslag fra det ærede medlem hr. Thisted Knudsen både her i salen og i et udvalg drøftet faste skatter, særlig landbrugets faste skatter. Nu er der jo forskel på det tidligere fremsatte lovforslag og regeringens, men forskellen er efter min mening ikke så stor, at den på nogen måde behøver at udelukke et hurtigt resultat.

Hvis man ser efter i Folketingstidende, vil man se, at forhandlingen om det tidligere fremsatte lovforslag næsten udelukkende drejede sig om bekæmpelse af de vanskeligheder, som landbruget har, ved nedsættelse af landbrugets skattebyrde. Sådantalte ordføreren for forslagsstillerne, det ærede medlem hr. Thisted Knudsen, sådantalte det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup), og jeg gav udtryk for omtrent de samme synspunkter.

Da vi altså har drøftet disse problemer før, skal jeg ikke gå ind på mange enkeltheder, men jeg vil dog gerne nævne, at det nu foreliggende lovforslag, som er fremsat af den højtærede indenrigsminister, sondrer imellem landbrugsejendomme og andre ejendomme inden for amtskommunerne. Det er jeg tilfreds med — i modsætning til det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) — og det tror jeg også landbruget er tilfreds med. Vi er alle sammen, så vidt jeg kan skønne, enige om, at det nu, hvor landbruget har store vanskeligheder at kæmpe med, er rimeligt at lette

[Kirkegaard.]

landbrugets amtsskatter. Der er også enighed om, at den lettelse, der skal gennemføres, skal sættes i forhold til landbrugets forrentningsprocent. Det mener jeg er rigtigt, og det begrundede jeg ret udførligt, da vi sidst behandlede dette problem. Jeg tror, det er den bedste måde at gøre det på. Det udelukker nemlig, at den lettelse, som gives, kan kapitaliseres af den tilfældige skødehaver, og det vil derfor have varig virkning over for landbruget.

Et krav om at lette alle skatter til amtskommuner, fordi landbruget er i vanskeligheder, forstår jeg faktisk ikke. Ingen i denne sal er så slet orienteret om økonomiske forhold, at nogen for alvor tænker sig, at det er muligt for enten denne regering eller en anden regering at gennemføre skattenedsættelse i almindelighed i en situation som den, vi står i. Det kan vi ikke — jeg kan for øvrigt godt sige desværre.

Regeringens forslag tilsigter at lette landbrugets byrder, og det tilsigter at undgå en stigning i bygningskatterne i amtet, hvad jeg mener er rigtigt for tiden. At lette alle amtsskatter i forhold til landbrugets forrentningsprocent forekommer mig både ulogisk og urimeligt. Det undrer mig i det hele taget, at nogen for alvor kan mene, at der er spor af mening i at gennemføre skattelættelser også for de indtægter, som netop nu har en højere købekraft end forhen, fordi levedsmidlerne er urimeligt billige, fordi landbruget er hårdt ramt af et stort prisfald.

Landbruget har en vanskelig stilling i dansk erhvervsliv. Dets omkostninger stiger i samme takt som andre erhvervs omkostninger, men landbruget får ikke på samme måde som f. eks. store dele af hjemmemarkedsindustrien dækning for stigende omkostninger ved salget på hjemmemarkedet. Landbruget sælger størsteparten af sin produktion på markeder, hvor priserne på grund af told og anden beskyttelse for tiden er ringe, og det forsyner hjemmemarkedet til de samme lave priser. Derfor er landbruget nu i vanskeligheder.

Desværre er situationen den, at selv om man ser horisonten rundt, er det ikke let at finde lyspunkter, som varsler en snarlig bedring. Lovforslaget er en håndsækning til landbruget i den situation, som jeg har

nævnt, og da det radikale venstre kan bifalde det, skal jeg anbefale en hurtig og velvillig behandling.

Jeg skal ikke prøve at foregøgle nogen, hverken bønder eller andre, at dette forslag kan afvende en stor landbrugskrise, for det kan det ikke; men forslaget er efter min opfattelse bedre end det, som tidligere er fremsat af det ærede medlem hr. Thisted Knudsen; det er bedre, fordi det sondrer mellem landbrugsejendomme og andre ejendomme, hvad jeg anser for rimeligt, og det yder landbruget en større lettelse i skattebyrden, hvis det uheld — eller den ulykke, skulle jeg måske sige — rammer os, at landbruget kommer ned på den helt lave forrentning. Derfor vil jeg på det radikale venstres vegne tilsige støtte til lovforslaget.

Helge Madsen: Det foreliggende lovforslag om regulering af amtskommunale ejendomsskatter var jo allerede varslet i regeringserklæringen i maj som en ændring af den bestående lov. Denne regeringserklæring skal naturligvis fortsat efterleves, og når spørgsmål som det foreliggende, der naturligvis ikke er kommet med på vort initiativ, bliver aktuelle, må regeringen finde frem til den under de givne forhold bedste løsning.

Jeg sagde, at sagen ikke var ført frem af os under regeringsforhandlingerne. Det er jo åbenbart, at retsforbundet ikke er interesseret i en udvikling, hvor grundskylden i amtskommunerne reguleres med statstilskud, der er fremskaffet ved hjælp af skatter på arbejde og forbrug. På den anden side må det erkendes, at lovens forudsætninger er ændret meget stærkt siden vedtagelsen i 1933. Dengang var de eventuelle statstilskud angivet til indtil 20 mill. kr. De var da nogenlunde på højde med grundskyldsbeløbet, som dengang var 22 mill. kr. Udviklingen har siden øget grundskyldens provenu til 124 mill. kr., medens de eventuelle tilskud stadig er højst 20 mill. kr.

Der er altså hold i ønsket om en regulering af dette forhold, og det er jo det, forslaget drejer sig om: at komme landbruget til hjælp i den vanskelige situation, det er i; men vi kunne have ønsket, at denne karakter af regulering blev understreget ved, at der i loven også kom bestemmelser om vilkårene, når landbrugets forrentningspro-

[Hølge Madsen.]

cent blev over det normale. Kravet om denne regulering med øgede statstilskud understøttes med henvisning til landbrugets vanskeligheder, som retsforbundet også fuldt ud erkender, og vi er derfor enige med den højtærede indenrigsminister, når han begrænser ordningen til kun at omfatte landbrugsejendomme. Vi er opmærksom på, at disse lovbestemte statstilskud vil kunne medvirke til en stigning i landejendommenes priser. Nu er det vel muligt, at tilskuddenes konjunkturbestemte karakter vil hindre, at denne fordel vil kunne kapitaliseres til skade for den unge slægt, der skal købe; men at tilskuddene i hvert fald kan være medvirkende til at forhindre et fald, kan vist ikke benægtes.

Vi er tilfreds med, at grundskyldens konjunkturbundne karakter understreges i lovforslaget, og vi venter, at dette må medvirke til at skabe en goodwill for selve grundskyldstanken i videre kredse af landbefolkningen, end det hidtil er lykkedes os at få i tale om grundskylden. Disse afgifter vil for alle landbrugsejendomme komme ind under de vilkår med årlige fastsættelser, som allerede nu gælder for de 10 000 jordrentebur i Danmark. Selv om således konjunkturbestemmelserne for disse afgifter svarer til, hvad der vil gælde for fuld grundskyld, skal det understreges, at medens grundskyld er betaling for arbejdsmulighederne og stiger og falder med arbejdets vilkår, så er den amtskommunale grundskyld behovbestemt og derfor for så vidt et misvisende navn på disse afgifter.

Der er også i dag nævnt landboernes utilfredshed med dette forhold med den amtskommunale grundskyld. Jeg finder, det er dette forhold, at amtsgrundskylden udskrives efter behov, som er med til at fremhæve ulighederne mellem land og by, og det er for mig at se uligheden, der føles som en uret. Den har været der gennem en årrække, men den føles naturligvis særlig i vanskelige tider som dem, landbruget nu har.

Jeg skal da til slut fremsætte nogle betragtninger over, hvad vi fra retsforbundets side ønsker af fortsatte reformer på dette område. Vi ønsker at understrege, at dette forslag må være et led i en række reformer. Om vore forslag så kan indarbejdes i nær-

værende lovforslag under udvalgsarbejdet, eller de måske snarere skal udformes som særlige lovforslag, er ikke afgørende. Det afgørende er at slå fast, at de hører med i planerne.

Jeg vil nævne grundskyldpromillerne i byerne. Der bør gives bykommunerne adgang til at forhøje deres grundskyldpromille ud over den nuværende grænse på 12. Bindingen mellem grundskyld og bygningskyld er jo allerede løst ved bygningskatternes fiksering i byerne, og denne binding har gennem årene i høj grad bremset byernes interesse for at forhøje grundskylden. Et sådant forslag vil kunne medvirke til den udligning af grundskyldpromillerne i by og på land, som jeg tror ville hjælpe med til at fjerne den følelse af ulighed, som man nærer i landkommunerne. Denne sidestilling for byernes vedkommende bør efter vor mening videre udformes ved, at man også i byerne får adgang til at afhænde offentlig jord på grundskyldsvilkår, sådan som det nu kan ske på landet. Jeg finder det temmelig givet, at den by, den kommune, som på denne måde vil komme ungdommen i møde og sige til den: her kan I få jord til jeres virksomheder uden udbetaling, den kommune vil få gode vilkår i konkurrencen om nye industrier o. s. v. med nabobyerne.

Grundskyldpromillerne i sognekommunerne bør også kunne bestemmes af kommunen selv, således at amtsrådernes magt til at bremse en kommune, som ønsker en høj grundskyldpromille, bliver brudt.

Bygningsskatterne er som sagt fikseret i byerne, og jeg vil gerne takke den højtærede indenrigsminister for forslaget om, at bygningsskatterne i amtskommunerne bindes til de nuværende promiller som et første skridt, som ministeren siger. Jeg mener, at det næste skridt må være, at bygningsskatterne også fikseres i sognekommunerne, og at vi både i sognekommuner og amtskommuner når frem til en fiksering, ikke blot af promillerne, men også af det kronebeløb, som de udskrives med.

Endelig ønsker vi i loven indsat en revisionsbestemmelse i den hensigt snarest at nå frem til det, som vi ikke måtte kunne nå ved det foreliggende lovforslags gennemførelse; men disse tilskudsordningers størrelse — som næste punkt på dagsordenen har vi jo sygehusene — hvor staten efter

[Helge Madsen.]

de øgede tilskud til veje og sygehuse og nu ved denne regulering vil komme op på at dække 63 pct. af amtskommunernes udgifter, rejser et andet problem, nemlig spørgsmålet om hele byrdefordelingen mellem stat, amtskommuner og sognekommuner, og der kan også være problemer ved forhold kommuner imellem, f. eks. forholdet vedrørende byrdefordelingen mellem Københavns kommune og omegnskommunerne. Spørgsmålet må gennemarbejdes under den synsvinkel, at man søger at skelne imellem, hvad der kan siges at være naturlige fællesopgaver for de tre administrationer. Er dette muligt, må staten betale statsopgaverne, amtskommunerne må betale de opgaver, der måtte blive til dem, og kommunerne selv afholde udgifterne til, hvad der er deres opgaver. Det må blive en kommissionsopgave at finde ud af dette, men det er jo denne sondring, der er forudsætningen for, at man kan komme væk fra forslag som det foreliggende.

Jeg takker den højtærede indenrigsminister for det store arbejde, der er gjort for at nå frem til det foreliggende lovforslag, og jeg skal under henvisning til, hvad jeg har nævnt, tilsige vort velvillige medarbejderskab i udvalget.

Lynnerup Nielsen: Det lovforslag, som her er fremsat af den højtærede minister om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter m. v., er vel fremkaldt af de vanskeligheder, der råder i landbruget, og som nu giver sig udslag i den forringede forrentningsprocent. Det er for så vidt ikke noget nyt, at der af statskassen ydes tilskud til amtskommunerne, når landbrugets forrentningsprocent er under 4,3; men når grundskyldudskrivningen er mere end seksdoblet, siden loven af 1933 kom, er det jo både naturligt og rimeligt, at tilskuddet bringes i et passende forhold til selve udskrivningen. Så er spørgsmålet, om den tilskudsprocent, som den højtærede minister er nået frem til at foreslå, vil være

den rimelige med et tilskud på 1,2 mill. kr. årlig for hver fulde promille, landbrugets forrentningsprocent vil være under de 4,5 pct. Da forrentningsprocenten for 1957 andrager 2,13, vil det samlede tilskud til amtskommunerne blive 27,6 mill. kr. i skattelettelse til landbruget, men kun til landbruget, i det år, som her er tale om, nemlig 1958-59, men det må erindres, at der også for alle grunde, der ikke henhører under landbrugsejendomme, betales skat af de egentlige grundværdier. Det er efterhånden betydelige grundskatter, amtskommunerne henter ind i de bymæssige bebyggelser og da i særlig grad i Københavns amt, der totalt har ændret sig i tiden siden 1933.

Jeg og mit parti kan være indforstået med, at er landbruget i vanskeligheder, som tilfældet er, vil en lettelse af dets byrder være påkrævet og rimelig, men vi kan ikke se rettere, end at det foreliggende lovforslag har den svaghed, at det vil lette byrderne for det større landbrug mere end for det mindre landbrug. Lettelsen vil ikke blive en håndsækning, som virkelig vil kunne mærkes i de mange mindre brug, medens de mellemstore og større brug utvivlsomt vil få en særdeles mærkbar lettelse af grundskatterne. Mon det ikke havde været bedre — sådan ser i hvert fald mit parti og jeg på det — med en aftrapning efter landbrugsstørrelse? Vi havde hellere set dette princip fulgt, når der skulle ske ændringer i den kommunale ejendomsbeskatning. Vi havde så meget hellere set det, som det større landbrug har langt bedre muligheder for at benytte sig af de gældende afskrivningsregler, når talen er om de personlige skatter. Denne skattetekniske mulighed for nedbringelse af den skattepligtige indkomst vil aldrig i samme udstrækning være til stede for det mindre landbrug; jeg tror, det er en opfattelse, der deles af ligningsmyndighederne, som netop i disse dage har med ligningsarbejdet at gøre. Det er ikke ualmindeligt, at man i landbruget, hvor der har været muligheder for investering, ud-

[Lynnerup Nielsen.]

nytter disse for at opnå de skattemæssige fordele, der ligger i betydelige afskrivninger, og her har, som jeg før nævnte, det større landbrug langt bedre vilkår end det mindre.

Vi finder det heller ikke rigtigt, at kun landbrugsejendomme lettes for en del af den amtskommunale grundskyld. I mange forstæder hviler der ofte en betydelig grundskyld til amtskommunen på huse med kun en almindelig grund. Her er grundskylden endog betydeligt højere, end hvor talen er om egentlig landbrugsjord; der skal fortsat betales et ofte endda betydeligt beløb for blot at have tag over hovedet, faktisk en boligskat. Det gælder ikke alene villaer; også på det nyere karrébyggeri hviler der betydelige amtsskatter. Jeg siger ikke for meget, når jeg hævder, at for en ganske almindelig lejlighed med 75-80 m² etageareal i en karrébebyggelse udgør ofte selve grundskatten mellem 225 og 250 kr., ja, undertiden endnu mere, årlig. Jeg ser nok, at den højttærede minister i sin fremsættelsestale siger, at regeringen agter at standse stigningen i bygningskatterne. De må altså ikke blive større, og jeg må sige, at de er så sandelig også store nok i forvejen. Efter min og mit partis opfattelse burde der også ske en lettelse af disse skatter, men ministeren lover jo kun at standse bygningskatternes stigning ved at stille forslag om, at amtskommunerne ikke må udskrive bygningskatter med en højere promille end i 1957. Her er der imidlertid ikke tale om nogen som helst lettelse, her er kun tale om, at alt for høje skatter på den nødvendige bolig opretholdes og låses fast, og alt dette sker samtidig med, at statens finansiering af det nyere byggeri faktisk sker til den fulde markedsrente.

Vi kommunister mener, at også ejendomme, der ikke drives som landbrug, bør omfattes af loven, og jeg er her af samme opfattelse som de to ærede ordførere fra henholdsvis venstre og de konservative. Vi tør måske håbe på, at de synspunkter, der er gjort gældende i dag ved første behandling, må kunne sætte sig spor i det udvalgsarbejde, som jeg formoder vil komme til at foregå. Mit parti er tilhænger af, at lettelserne i grundskylden også kommer til at omfatte grunde og ejendomme, som ikke er medtaget i lovforslaget, og som holdes

udenfor, fordi de ikke er noteret som egentlige landbrugsejendomme. Vi vil derfor se på, hvilke ændringer man eventuelt når frem til i udvalgsarbejdet, og hvad der kommer ud af dette arbejde i det hele taget. Vi kan godt se, at der er brug for en lettelse for landbruget under de nuværende forhold, men vi mener også, at det foreliggende lovforslag har en alt for ensidig karakter, og vort parti vil derfor vente med at tage stilling til det, til vi når frem til anden behandling.

Indenrigsministeren (Søren Olesen): Jeg vil gerne sige tak for den ret velvillige modtagelse, lovforslaget har mødt, selv om den fra visse sider har været lidt afdæmpet. De to ærede ordførere hr. Thisted Knudsen og hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) mente, det havde været noget længe, inden forslaget blev fremsat. Det har til dels sin grund i, at der også har været medtaget andre ting i overvejelserne, nemlig bl. a. tilskuddet fra vejmillionerne, tilskuddet til sygehusene samt ændrede refusionsbestemmelser, spørgsmål, som først skulle afklares, for staten må jo tage et vist hensyn til, hvor mange penge den har til rådighed til de forskellige formål. Jeg har da også i min fremsættelsestale nævnt, at man har taget hensyn til, hvor mange penge man mente at have til rådighed under de givne omstændigheder. Det er altså grunden til, at det har været et stykke tid, idet vi først måtte have en oversigt over de samlede udgifter.

Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen fandt, at grunden til udfaldet af kommunalvalgene måtte være de tre regeringspartiers dårlige politik. Jeg havde troet, at det var de ærede oppositionspartiets særlig gode politik, men det forstår jeg altså at det ikke er. Vælgerne har måske tænkt, at man ikke kunne få det værre, og så har de stemt på oppositionspartierne uden at tænke over, at det ikke medfører nogen ændring, i hvert fald ikke på dette område. Det er nemlig sådan, at de to oppositionspartier gentagne gange har haft regeringen uden at have fundet anledning til at ændre den kommunale ejendomsbeskatning. Når oppositionen fra denne talerstol taler så meget imod den kommunale ejendomsbeskatning, kan det kun være udtryk for teoretiske betragtninger, for det er en kendsgerning, at i

[Indenrigsministeren.]

kommuner, hvor f. eks. venstre har flertal, har man som regel en meget fornuftig ejendomsbeskatning, for i disse kommuner er der nemlig praktiske folk, der forstår sig på disse forhold.

Man har fremført forskellige indvendinger imod de principper, der her er lagt til grund. De væsentligste gik ud på, at forslaget burde komme alle til gode; det har begge de to ærede medlemmer hr. Thisted Knudsen og hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) nævnt, men det forstår jeg ikke rigtig, da de to ærede medlemmer tidligere har fremsat et forslag, hvorefter størrelsen af disse tilskud blev sat i forbindelse med landbrugets forrentningsprocent. De ærede medlemmer må selv have været inde på den tankegang, at det var en regulering i forhold til konjunkturerne for landbruget. Når jeg har foreslået her, at lettelserne kun kommer til at gælde landbruget, er det netop ud fra den betragtning, at de øvrige erhverv ikke på samme måde som landbruget er afhængige af denne forrentningsprocent. At deres indtægtsforhold i nogen grad kan være afhængige af landbruget — f. eks. for visse håndværkeres vedkommende — er en helt anden sag, men det får de selvfølgelig til en vis grad dækning for i form af lavere personlige skatter. De har imidlertid ikke deres indtægt af den jord, de bor på, og følgelig kan forrentningsprocenten heller ikke have direkte indflydelse på deres økonomiske stilling.

Man omtalte også de bymæssige områder i visse omegnskommuner og fremhævede, at grundene dér var dyrere end i rene landkommuner, fordi de var ansat som byggegrunde. Dertil er at sige, at de mindre huses grundværdi dog i reglen er så lav, at en regulering som denne intet ville betyde for dem.

Så kommer vi til de større og de dyre grunde. Er det meningen, at man skulle lempe beskatningen for de spekulationsgrunde, som ligger dér, hvor der stadig sker værdistigninger? Jeg mener, at det netop må være rigtigt, at såvel kommunerne som amtet får ret til at inddrage nogle af de værdistigninger, der sker på grund af amtskommunale eller sognekommunale foranstaltninger, som hæver disse grundværdier, uden at ejerne har gjort noget dertil. Dette

gælder de større grundarealer, som ligger omkring de store byer, i omegnskommuner og landkommuner, og som falder ind under den amtskommunale beskatning. Der kan ikke være nogen som helst mening i, at disse grunde, som ligger hen og venter på at blive bebygget, skulle have en lettelse, medens der stadig væk finder en værdistigning sted.

Det ærede medlem hr. Lynnerup Nielsen var inde på spørgsmålet om de mindre ejendomme i de bymæssige bebyggelser, de enfamiliehusene, som har en lille grund, og det undrede mig lidt, at det ærede medlem var blevet konservativ i sin tankegang. Forholdet er jo det, at en sådan lille grund, som vi kan antage er ansat f. eks. til 5 000 kr., ved en promille på 15 kommer op på 75 kr. om året i grundskyld. Hvis den fik del i den lempelse, der her er foreslået, kunne det måske komme til at dreje sig om 5 kr. Jeg tror, man må indrømme, at det kun ville være at smide penge ud ad vinduet; for den enkelte ville ikke kunne mærke det, men når mange grunde ud over landet kom med, ville det betyde en forøget udgift for staten.

Det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) sagde i denne forbindelse, at han hellere havde set det forslag, som er fremsat af det ærede medlem hr. Thisted Knudsen m. fl., blive fremmet. Dette forslag vil imidlertid medføre betydelig større udgifter, så det kunne næsten se ud til, at det ærede medlem mener, at når der sidder en regering, som ikke er venstre-konservativ, er der penge nok i kassen; men det er et synspunkt, som jeg ikke kan godkende. Jeg mener, at der er grund til at se på statens udgifter, hvad enten det er den ene eller den anden, der sidder med regeringen. Vi har sat os det mål, at vi ikke ønsker skatteforhøjelse på andre områder, og når vi derfor har beregnet at kunne give denne lempelse inden for de hidtil gældende udskrivningsregler med hensyn til statsskatten, mener jeg, vi bør give den dér, hvor der er grund til det, nemlig som en regulering af landbrugets skatter i forhold til forrentningsprocenten.

Så spurgte det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup), om vi havde indhentet erklæring fra landbrugsorganisationerne. Nej, det har vi ikke; men fra landbrugs-

[Indenrigsministeren.]

organisationers side peger man gang på gang på den nedadgående forrentningsprocent og stiller den i forhold til de skattebyrder, landbruget har, og jeg synes, man med denne lempelse i nogen måde har godkendt det princip, at beskatningen bør stå i et vist forhold til forrentningsprocenten. Når forrentningsprocenten går opad under højkonjunktur, er det naturligt, at de amtskommunale udgifter følger med og som følge deraf også den amtskommunale beskatning. Samtidig har der dog i de år, der er gået, kunnet ske en ret betydelig stigning i såvel jordpriserne som de samlede ejendomspriser. Det vil altså sige, at denne amtskommunale beskatning ikke har trykket landbruget i de opadgående tider. Hvis nu udgifterne kunne gå nedad i samme tempo som forrentningsprocenten, ville det regulere sig selv. Jeg betragter dette forslag som — skal vi sige — en vis hurtigere tilpasning af skattebyrden i forhold til den forrentningsprocent, den afkastning, som landbruget har. Da det tager en vis tid, før udgifterne går ned, vil der komme en regulering også af skatterne af sig selv; de vil også være nedadgående. Når det er konstateret, at forrentningsprocenten er gået ned, giver man en lempelse i beskatningen, og det finder jeg at der en rimelig begrundelse for. Det er også det, jeg mener man fra landbrugets side har peget på gang på gang.

Hvad angår den fiksering, der er foreslået med hensyn til ejendomsskylden, udtalte det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup), at det alene var Københavns amt, det drejede sig om. Nu kan det jo være, jeg har misforstået det ærede medlem lidt; selvfølgelig bliver virkningen størst i Københavns amt, men bestemmelsen gælder da rigtignok alle amter og alle de bymæssige bebyggelser, der findes i amterne, så det er ikke noget særskilt for Københavns amt.

Dette må også kunne gælde som svar til det ærede medlem hr. Lynnerup Nielsen, som foretog en vis sammenblanding af grundkatterne og ejendomsskylden. Det er jo ejendomsskylden, der kommer til at trykke huslejen, og ikke den forholdsvis lille grundskat, det drejer sig om for hver beboelseslejlighed i de større beboelses-ejendomme. Det er ejendomsskylden, som

mærkes dér, og jeg kunne godt tænke mig, at man tog dette spørgsmål op til overvejelse, når vi skal til at beskæftige os med boliglovgivningen. Den er jo til behandling i et regeringsudvalg, hvor der i løbet af næste folketingsår vil blive taget stilling til den, og dér kan der måske blive lejlighed til at tage dette spørgsmål om den amtskommunale ejendomsskyld op til overvejelse.

Det ærede medlem hr. Kirkegaard fremhævede noget meget væsentligt, idet han sagde, at den lempelse, den regulering, af landbrugets grundskyld til amtet i forhold til forrentningsprocenten, som her foreslås, ikke kan kapitaliseres. Det er netop sådan, det forholder sig. En sådan konjunkturbestemt afgift følger med nedad, når tiderne og afkastningen er ringe, men den følger til gengæld med opad, når forholdene bedrer sig, og derfor kan der ikke blive tale om en kapitalisering, hvorved ejeren kan drage fordel af den lempelse, der finder sted i nedadgående tider. Han får kun lempelsen for den tid, konjunkturerne er nedadgående. Vil han afstå sin ejendom, må den nye ejer købe den på de vilkår, at denne lempelse kan falde bort. Derfor kan der ikke blive tale om nogen kapitalisering. Hvis man derimod lod lempelsen gælde også for de grunde, som ligger i de bymæssige bebyggelser — hvad nogle mener man skulle — ville der netop ske det, at man straks ville kapitalisere den, fordi disse grundenes værdi slet ikke er afhængig af landbrugets forrentningsprocent og derfor uden hensyn til denne holder deres værdi. Hvis de fik en lempelse, ville det altså føre til en yderligere værdistigning.

Jeg tror derfor, at det både ud fra et billighedsprincip og ud fra et såkaldt grundskyldprincip kan forsvares, at der her er tale om en konjunkturbestemt regulering. Hvis vi — som de ærede medlemmer hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) og hr. Thisted Knudsen var inde på — skulle gennemføre det, vi kalder fuld grundskyld, ville resultatet blive det samme; men naturligvis ville det være meget lettere at administrere end en sådan undtagelseslovgivning. Derfor ønsker mit parti — og jeg tror også, jeg tør sige, at regeringen ønsker det — at stræbe hen imod jordeje på jordrentevilkår, en ordning, der som sagt ville være meget lettere at administrere, ville gøre en del af

[Indenrigsministeren.]

de heromhandlede forhold langt lettere at overskue og ville gøre en lovgivning som den, vi her drøfter, overflødig.

Thisted Knudsen: Det ærede medlem hr. Kirkegaard erklærede i indledningen til sit indlæg, at han for så vidt var enig i de betragtninger, jeg og det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) havde gjort gældende; men senere føjede det ærede medlem til, at han principielt tiltrådte regeringens forslag, hvori der jo foretages denne sondring mellem de faste ejendomsbesiddere i en kommune. Jeg ved ikke, om jeg må tage indledningen som en indbydelse til en forhandling i udvalget med det formål at finde frem til en fælles løsning af problemet.

Den højtærede indenrigsminister gjorde en lang række betragtninger gældende. Den højtærede indenrigsminister anførte, hvad jeg så ofte har hørt, at venstre ude i sognekommunerne ikke er teoretikere, men praktiske folk — jeg skulle altså være teoretiker — og at man dér fastlagde ligningsforholdet på en praktisk og fornuftig måde. Det skal jeg selvfølgelig ikke bestride, men den højtærede indenrigsminister ved, at spørgsmålet om fordelingen af skatterne er et stridsspørgsmål i de allerfleste kommuner, ved, at landbrugets folk som regel giver udtryk for, at de ønsker en anden fordeling end den, andre ønsker. Spørgsmålet er så, hvem der har ret, og jeg går ud fra, at den højtærede indenrigsminister antager, at de, der vil have lagt så meget som muligt over på jorden, har ret. Jeg kan ikke erkende, at de betragtninger, den højtærede indenrigsminister gjorde gældende, også om vort forslag, på nogen måde er rigtige, når vi går ud fra, at man har en særskat, og denne særskat rammer alle ejere af fast ejendom i kommunen. Den højtærede indenrigsminister må erkende, at handlende og håndværkere også har knyttet deres økonomiske skæbner til landbruget. Når landbrugets indtægter bliver mindre, kan de ikke undgå at mærke dette føleligt. De har også en fast beskatning. Indenrigsministeren mener altså, at det er saglig forsvarligt yderligere at forhøje den amtskommunale beskatning for disse mennesker, og det gør man jo i kraft af, at man ikke mere lader bestemmelsen fra 1933 have virkning for

dem. Hvad angår landbruget, er vi derimod enige om, at skatten må falde.

Når vi har givet udtryk for den opfattelse, at den amtskommunale beskatning øjeblikkeligt skulle ændres, og har anvist landbrugets forrentningsprocent, ved den højtærede indenrigsminister også godt, at det ikke er det, vi egentlig ønsker, men vi måtte igennem af hensyn til landbrugets hele stilling. Angående sygehusudgifterne har vi sagt, at disse burde flyttes fra den amtskommunale beskatning, altså fra jordbeskatningen, over til indkomstbeskatningen. Vi har peget på en anden byrdefordeling, hvad også den højtærede indenrigsminister var inde på. Vi har altså understreget, at det, vi ville, var en principiel ændring af den faste beskatning og af jordbeskatningen.

Den højtærede indenrigsminister argumenterede på akkurat samme måde, som hans store forgænger i embedet gjorde i 1933, da den nuværende højtærede fiskeriminister slog om sig med sprogets voldsomste gloser. Der var jo ingen forskel på den indenrigsminister, der optrådte i dag, og den, der optrådte mod partifællen, det ærede medlem hr. Oluf Pedersen, i 1933. Sådan forandres verden, og sådan kan man slå politiske saltomortaler. Det er jo i virkeligheden det, der er sket i denne sag; andet og mere er der ikke at sige om det. Den højtærede fiskeriminister ryster på hovedet, men det er jo rigtigt.

Når nu den højtærede indenrigsminister nævner de kommunale valg, hvad er det så, de kommunale valg viser? De viser, at det skattesystem, man har opbygget, og hvorunder vi lever, af mange opfattes som en blodig uretfærdighed. Alt for mange har fået fingrene i Kampmanns skattemaskine; det gælder arbejdere, handlende og håndværkere, og det gælder embedsmænd og tjenestemænd. Det er det, de reagerer over for. Så er spørgsmålet, om man vil indføre et andet skattesystem her i landet, eller om man ikke vil. Den tidligere indenrigsminister ryster også på hovedet. Det er en uskik, alle indenrigsministre har tillagt sig, altid at ryste på hovedet ad fornuften.

Jørgen Jørgensen (Ullerup): Det ærede medlem hr. Kirkegaard fik jo i dag anerkendelse, fordi han fremsatte særdeles

[Jørgen Jørgensen (Ullerup).]

bemærkelsesværdige udtalelser. Det gør det ærede medlem jo altid, men det ærede medlem sagde, at han kunne ikke se fornuften i vort forslag. Det er der ikke noget at sige til, for det er to principielle opfattelser, der står over for hinanden. Vi fra vor side mener, at den amtskommunale beskatning skal hvile på et bredere grundlag, og det ærede medlem mener, at den skal blive dér, hvor den er.

Det ærede medlem sagde, at vi har talt om skattnedsættelser. Det har jeg i hvert fald ikke gjort, og så vidt jeg har hørt, har det ærede medlem hr. Thisted Knudsen heller ikke gjort det, men vi har talt om omlægninger; og når man sammenligner beskatningen af landbrugsejendomme, der tilfældigvis ligger inden for en bygrænse, med beskatningen af dem, der ligger udenfor, kan man se den vældige forskel, der er heri. Det var også det, det ærede medlem hr. Helge Madsen var inde på, men han vil altså bare give den en tand i modsat retning. (*Helge Madsen*: Det er rigtigt!). Det kan vi senere vende tilbage til, når den tid kommer.

I 1933 udgik omtrent hele amtsbeskatningen, men der er i dag stadig væk 100 mill. kr. til rest, til trods for — som jeg sagde før — at landbruget har vanskeligere vilkår nu, end det havde i 30erne, for man har nu engang — det sagde jeg også før — kun de penge, man tjener, at betale med.

Det ærede medlem hr. Helge Madsen kom med mange — jeg ved ikke, om man må sige pudsige, man må måske hellere sige interessante — bemærkninger, som der var ganske interessante perspektiver i; det ligger imidlertid uden for dagsordenen, og jeg skal derfor lade det ligge til en anden gang.

Angående diskussionen om valget skal jeg ikke sige noget til den højtærede minister. Vi vandt jo alle sammen; der var ikke nogen, der ikke vandt et mandat et eller andet sted, og derfor skulle vi hellere være glade og lykkelige og se, om vi ikke kunne finde sammen om en fornuftig ordning på dette problem.

Med hensyn til min bemærkning om ansættelse af håndværkernes grundværdi er forholdet det, at disse grunde jo i reglen

er vurderet betydelig højere end almindelig landbrugsjord, men det er i alle tilfælde småbeløb, det drejer sig om, og man kan naturligvis ikke give en mand en skattnedsættelse på 500 kr., hvis han kun betaler 10 kr. i skat. Det tror jeg jeg kan være enig med den højtærede minister i. Men vi er i det hele taget imod dette princip med en opdeling af befolkningen i skattegrupper. Vi ønsker ikke — det sagde jeg i mit første indlæg — en yderligere deling af borgerne af skattemæssige grunde.

Den højtærede minister talte om, at der var grunde, der lå og ventede på stigning, og dem skulle man ikke være særlig hensynsfuld over for. Ja men hvis de nu er vurderet som landbrugsejendomme — det er de jo delvis — så er den højtærede minister jo venlig over for dem; det får han klare med sin samvittighed og de mennesker; det er der ikke noget at gøre ved.

Den højtærede minister gav den efter min opfattelse ganske interessante oplysning, at der var penge nok til denne skattelettelse, som den højtærede minister kaldte det. Der var tilsyneladende penge nok, og det kan nok give perspektiver i en anden forbindelse.

Den højtærede minister sagde dernæst, at efterhånden som landbrugets udgifter går ned, vil forholdene rette sig. Men desværre er landbrugets udgifter jo ikke gået ned, men tværtimod gået den modsatte vej; det er det, der er det uheldige i problemet.

Kirkegaard: Må jeg sige til det ærede medlem hr. Thisted Knudsen, at selvfølgelig er jeg villig til forhandling om dette lovforslag, når det kommer i udvalg. Jeg gav jo i første omgang udtryk for håbet om, at afstanden ikke var større, end at vi forholdsvis let kunne nå til et hurtigt resultat.

Må jeg dernæst takke det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) for, at der blev givet udtryk for, at jeg har sagt noget fornuftigt. (*Jørgen Jørgensen (Ullerup)*: Det var den højtærede minister!).

Formanden: Jeg henstiller, at man ikke afbryder taleren.

Kirkegaard: Jeg sagde i første omgang, at vi var enige om — og det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) har da også talt ud fra den betragtning — at det var landbrugets vanskeligheder, vi skulle prøve på at imødegå. Det mener jeg i og for sig ikke vi kan ved at lette andre medborgeres skatter, og jeg kan i særdeleshed ikke se, at det er rimeligt at lette andre medborgeres skatter i forhold til landbrugets forrentningsprocent. Det ærede medlem skylder en forklaring på, at det skulle være fornuftigt.

Må jeg så gøre en enkelt bemærkning vedrørende en indvending mod regeringsforslaget, en indvending, som ganske vist ikke er kommet stærkt frem her, men som jeg har hørt fremsat andre steder. Det er jo heldigvis sådan her i landet, at det ikke bare er i denne sal, politiske problemer drøftes. Jeg har hørt den indvending fremsat mod regeringsforslaget, at det var ringere end det forslag, det ærede medlem hr. Thisted Knudsen fremsatte tidligere i denne samling. Det mener jeg faktisk ikke er rigtigt. Jeg erkender naturligvis, at det forslag, som det ærede medlem hr. Thisted Knudsen fremsatte, sætter reguleringen efter landbrugets forrentningsprocent ind på et nok så tidligt tidspunkt som regeringens forslag, nemlig ved en forrentningsprocent på 5, medens regeringens forslag først bliver effektivt, når landbrugets forrentningsprocent er nede på 4½. Jeg er dog ikke sikker på, at landbruget står sig ved at hævde den opfattelse, at det ærede medlem hr. Thisted Knudsens forslag er det bedste. Forholdet er jo det, at landbruget her i landet er et selvstændigt og frit erhverv, og ingen kan bestride, at privat initiativ og privat indsats har givet ganske gode resultater på den måde; den stilling vil jeg for mit vedkommende gerne have at landbruget beholder. Men for at det kan lade sig gøre, at landbruget beholder sin stilling som et frit og selvstændigt erhverv, er det nødvendigt, at vi, der driver landbrug, siger til os selv, at når vi vil have mulighed for en gevinst, når der er lejlighed dertil, er det simpelt hen nødvendigt, at vi også selv er villige til at tage den første tøvn, når konjunkturerne går den modsatte vej. Sådan skal vilkårene være for et selvstændigt erhverv. Vi skal

tage det første nedslag selv, og det tror jeg også vi kan. Det skal vi tage, inden vi går til staten og andre skatteborgere om hjælp, og jeg mener også, at det kan gøres.

Jeg gør her opmærksom på — jeg sigter her i ganske særlig grad til de af tingets medlemmer, som ikke er landmænd og derfor måske kender mindre til landbrugsregnskaber, end nogle af os andre gør — at inden forrentningsprocenten beregnes, er det tilladt at føre driftslederløn og beregnet arbejdsfortjeneste ved familiens eget arbejde til udgift på regnskabet, og det er på en almindelig bondegård slet ikke så ringe et beløb. Derfor tror jeg, at det er rigtigt, at regeringens forslag ikke sætter ind før ved de 4½ pct. Derved har vi en mulighed for at bevare vor stilling som et frit erhverv, hvilket er det, jeg mener vi skal stille imod, og derfor mener jeg, at regeringsforslaget også på dette område er bedre end det ærede medlem hr. Thisted Knudsens.

Lynnerup Nielsen: Den højtærede minister mente, at den opfattelse, jeg gav udtryk for, var konservativ. Det skyldes jo sikkert ikke, at jeg har nogen konservativ opfattelse af problemet; men når jeg har den opfattelse, som jeg har givet udtryk for her i dag, skyldes det ikke mindst, at jeg har haft 12 års sognerådsarbejde, og at det har været af en sådan karakter, at jeg har haft lejlighed til at se, hvorledes det forholder sig med mange af de skatter, som hviler på ejendommene. Jeg må sige, at det sårer mig heller ikke, at den højtærede minister siger, at jeg er konservativ på dette område. Selv de konservative synes, at flæsketeg med sprød svær smager godt, og jeg kan godt som kommunist have den samme opfattelse. Noget andet er, at jeg gerne ville have, at den højtærede minister engang ved lejlighed kunne tage med på en rundtur i min kommune. Så ville jeg kunne vise ham snesevis af små huse, hvor der ikke betales ejendomsskat, men hvor der meget vel kan ligge mellem 200 og 300 kr. i skat på en lille have, hvor der kan dyrkes nogle få tulipaner. Det er ofte sådan hos os, at der er tale om små huse, ældre huse, der er opført i tilknytning til cementfabrikker, og når ældre folkepensionister skal betale en skat på

[Lynnerup Nielsen.]

250 kr. som en ren og skær boligskat, så kan man kalde det konservativt, eller hvad man vil, men så siger min sunde fornuft mig, at det er en uretfærdig skat på disse ejendomme. Jeg skal indrømme den højtærede minister, at når talen er om det nyere byggeri, ligger naturligvis en stor del af den skat, som betales af bolig, på selve bygningen og ikke på grunden; der hviler dog en del på grunden alligevel, som ikke er særlig lille, og derfor har jeg givet udtryk for disse tanker. Jeg vil håbe, at der også i udvalget kommer en drøftelse af disse problemer, og at man når frem til en ordening, der i hvert tilfælde tager nogle af de uretfærdigheder væk, som jeg her har berørt.

Fiskeriministeren (Oluf Pedersen): Foranlediget af det direkte angreb på mig for den stilling, som jeg tog i 1933, da en tilsvarende lovgivning, omhandlende den amtskommunale grundskyld, var til behandling, vil jeg for det første gøre opmærksom på, at man dengang nedsatte den amtskommunale grundskyld praktisk taget til nul; og da amterne på det tidspunkt havde adgang til at påligne kommunal indkomstskat, frygtede jeg og gav også udtryk for det i min tale, at man, når dette tilskud faldt væk, i amtskommunerne ville gå over til amtskommunal indkomstskat. For det andet svingede tilskuddene i det forslag, der dengang var til behandling, ligesom i det foreliggende med landbrugets forrentningsprocent. Forslaget gik dengang ud på, at alle ejendomme skulle have nedsættelse i forhold til landbrugets forrentningsprocent, til trods for at de i øvrigt ikke alle havde noget med landbrugets forrentningsprocent at gøre. Det blev sagt, at det, at man har foretaget en ændring her, er noget principielt, og det er jeg enig i. Der er en principiel ændring i dette forslag i forhold til det, der var tale om dengang, og baggrunden herfor er, at dengang var den daværende regering af radikale og socialdemokrater tvunget til at lave forlig med venstre, medens de denne gang har, om jeg så må sige, talt sig til rette med retsforbundet. Det er det, der har givet denne principielle ændring, således at det ikke er et angreb på amts-

skatterne, men er tillempet efter de forhold, vi har. Endelig kan jeg sige, at jeg i øvrigt betragter det foreliggende lovforslag som et led i en reformlovgivning med hensyn til de kommunale og amtskommunale skatter.

(Kort bemærkning).

Thisted Knudsen: Jeg må desværre sige, at det umuligt kan være rigtigt, hvad den højtærede fiskeriminister siger om det standpunkt, der blev indtaget i 1933. Hvis den højtærede fiskeriminister vil læse sine taler, sit voldsomme opgør med den nuværende højtærede økonomiminister, vil fiskeriministeren se, hvad det var, han argumenterede for. Det var, at det forslag, som den nuværende højtærede økonomiminister havde fremsat, ville betyde en nedsættelse af jordskatterne, og det ville den højtærede fiskeriminister ikke være med til.

Når den højtærede fiskeriminister nu står op og forsvarer dette forslag med en argumentation, der forholder sig til den, han fremkom med i 1933, som nat til dag, hvad er der så sket? Nu indfører man en grundskyld for landbruget, der skal svinge op og ned efter landbrugets konjunkturer, medens alle andre erhverv samt boligindhavere får en grundskyld, hvor sognekommunerne og amtskommunerne udskriver efter behov. Det er det, der efter min opfattelse slet ikke har noget med den grundskyldtanke at gøre, som den højtærede fiskeriminister har kæmpet for hele sit liv, og jeg er efterhånden blevet bestyrket i den tanke, at den eneste her i landet, der ikke ved, hvad grundskyld er, er den højtærede fiskeriminister!

Indenrigsministeren (Søren Olesen): Jeg skal ikke forlænge debatten ret meget.

Når det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) mener, at smedens og snedkerens grund var vurderet for højt, er det jo vurderingsmændenes fejl, og det må man rette og tage hensyn til ved vurderingerne, hvor der selvfølgelig kan være visse mangler.

Det samme må til dels gælde det ærede medlem hr. Lynnerup Nielsens bemærkninger; hvis det skulle passe, at grundene i Sundby-Hvorup skulle stå så højt i værdi,

[Indenrigsministeren.]

at en lille grund blev vurderet til 15 000-20 000 kr., finder også jeg, at der må være visse mangler ved vurderingerne. Jeg tror alligevel, at jeg kender så meget også til bymæssige bebyggelser, at jeg kan sige, at det ikke er almindeligt, at grunde vurderes så højt — så må de da have en særlig god beliggenhed, så det bliver ikke mange steder, det kommer til at dreje sig om.

Derfor mener jeg, det er fuldt forsvarligt at fastholde, at disse grundejere ikke er berørt af landbrugets svingende konjunkturer på samme måde, som landbruget er, og at der for disse ejendommens vedkommende stadig sker en grundværdistigning, men hver gang der gives en skattelettelse, vil man kapitalisere den, og derfor vil man i længden ikke få nogen fordel af det.

Fiskeriministeren (Oluf Pedersen): Kun den enkelte bemærkning, at det er min opfattelse, at det lovforslag, der her er fremsat, ikke medfører en kapitalisering, ikke medfører, at man vælter byrderne over på andre. Hvis vilkårene bliver bedre, falder den grundskyldsnedsettelse, der her er tale om, automatisk væk.

Det ærede medlem talte om, hvem der havde forstand på grundskyld o. s. v. Jeg er helt sikker på, at det ærede medlem ikke er blevet klar over, hvor realitetsbetonet og hvor fornuftigt grundskyld er.

Formanden: Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen har ordet for en kort bemærkning.

Thisted Knudsen: Ja, en meget kort bemærkning. Ender vi nu ikke i det ganske umulige? Forholdet er det, at det samme var tilfældet i 1933, da den højtærede fiskeriminister argumenterede imod. Da kunne man på samme måde have sagt, at når man sætter den amtskommunale beskatning i forhold til landbrugets forrentningsprocent, kan der ikke ske nogen kapitalisering. Det er jo nøjagtigt det samme.

Hvad er der sket i den mellemliggende periode? Nu siger den højtærede fiskeriminister jo det samme, som den nuværende højtærede økonomiminister dengang sagde.

Formanden: Den højtærede fiskeriminister har ordet. Jeg henstiller, at man nu afslutter denne debat.

Fiskeriministeren (Oluf Pedersen): Jeg vil blot gøre opmærksom på, at jeg har læst min tale fra 1933. Jeg henstiller til det ærede medlem at gøre det samme.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Ove Hansen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om sygehusvæsenet m. v.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1265, fremsættelsen i tidenden sp. 2795).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den under sidste punkt på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om en fælleskommunal udligningsfond [af Fuglsang m. fl.].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1259, fremsættelsen i tidenden sp. 2649).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Indenrigsministeren (Søren Olesen): Det lovforslag, som er fremsat af det ærede medlem hr. Fuglsang m. fl., indeholder jo